

Turecký zločin na Armenech.

PRO POKROK UPRAVIL

OTAKAR CHARVAT

MNOHO bylo již psáno o strašlivých násilnostech, kterých dopustili se Turci a Kurdové na Armenech, nejstarší křesťanské národnosti světa, ale přesto pravda nebyla dosud řečena. Teprve nyní, kdy značná část Armenie zabrali Rusové, poněkud odhalila pravda. Z 1.500.000 Arménů, kteří v Turecku žili na počátku roku 1915, kolem 1.000.000 bylo naslábeno anebo zahynulo hladem. Dva z každých třech Arménů, žijících v Turecku, počítaje v to ženy a děti, stali se obětmi hrozného tureckého zločinu.

Starohydé území Arménů, na kterém usazení jsou po více jak 3.000 let, rozděleno je mezi Turecko, Rusko a Persii. V Rusku nalezá se asi 1.000.000 Arménů a v Persii asi 150.000. V Turecku před masakry v roce 1915 žilo 1.500.000 Arménů. Arménské království přijalo křesťanství za statů náboženství několik let před tím než Konstantin učinil tak v římské říši. Z toho důvodu Armeny můžeme považovat za nejstarší křesťanskou národnost světa.

Arméní nehlásí se ani k římské katolické ani k řeckokatolické církvi, nýbrž tvoří církevní těleso samostatné, nazývající se předsídlky církve Gregoriánské po Gregoriu Blahověstní, který obrátil krále Tridatesa na křesťanství. Arméní mají vlastní křesťanskou patriarchii, jejich sídlo je v Etehnadžimu v ruském Kavkazsku. V roce 1870 nalezalo se ve Spojených Státech pouze 69 Arménů, ale dnes je jich tu usazeno více jak 100.000 a patří mezi nejúspěšnější přistěhvalce pro svoji pilnost, přičinlivost a pozoruhodnou úroveň úroveň.

Turci prohlašují, že příčinou masakrů arménskému lidu byla jejich odstředivá divokost, Arménové těžce se žilo pod tureckým jhem a nebylo by divu, kdyby k Rusům pohlíželi jako osvoboditelům. Ale to by nikterak nemohlo ospravedlnit masakry, které se v Armenii odehrály. Turci využili plně příležitosti, kterou poskytovala jim okolnost, že evropské národnosti byly příliš zaměstnány válkou, než aby mohly vynávit náležitou pozornost tomu, co děje se na blízkém východě. Turci pak zahájili to, po čem dávno toužili, vyhlazování arménské národy. Zahájili přímou brutalitou, která lidstva úžas. Arménský národ měl být vyhlazen od nejmladšího dítěte do starce nad hrobem.

Nejenže Turci k Arménům nevykázali jenom z náboženských rozdílu. K této nenávisti hlavního důvodu poskytl jim úspěchy arménskému lidu na poli hospodářském. Arméní patří mezi nejpilnější a nepráciuplivější mezi různými národy, kteří žijí pod ottomanskou vládou. Arméní jsou pozoruhodnými zemědělci a dobrými obchodníky. Prohlásuje se velmi často, že Arméní jsou vlastně nejlepší obchodníky na celém světě, nevyjímaje ani židy.

Arméní rádi zaměstnávali se obchodem a protože je chytřejším přírodním a spolehlivým, dávali se jim vždy lepe, než jeho tureckému sousedovi, třebaže tento záleží se v zámožném. Arménský rolník prosperuje na půdě, kde Turek nebyl schopný vydělat dosti na živobytí.

Arméní, jak již svrchu pověděno, jsou první křesťanským národem na světě. Jako poddaní Turecka po staletí, jsou hrůzným svědomím věrnosti ku své víře. Po tisících raději přijímali smrt z rukou svých utlačovatelů, než by rekli se své víry. A přece jenom je to příčinou sobeckosti evropských států, že tento národ stal se obětí turecké krvehořivosti.

Jedě před třiceti lety Arméní dosti dobře vycházeli s Turky, kteří uznávali, že jejich obchodní schopnosti jsou užitečné k obchodnímu vývoji jejich země. Mnozí Arméní v minulosti vyvinuli se do značné vysokých administrativních úřadů tureckých. Válka v roce 1877-78, vedená mezi Rusy a Tureckem, v jejíž důsledku zavedeno Bulharsko, našlomu zved-

la naději armenských patriotů, ale zároveň i vzbudiva obavy a podezření sultána Abdula Hamida.

Ku etí Ruska musel být řešen, že přihlížel k tomu, aby křesťané v Turecku byli co nejvíce chráněni před důsledky nenávisti mahomedánské. V podmínkách míru, uzavřeného v San Stefano, Rusko stanovilo, jisté reformy, které měly být provedeny v Armenii. Ruská armáda obsadila Erzerum, který měl být zárukou, že tyto reformy mají být provedeny dle úhlavy.

Na kongresu berlínském, který připravil Rusko o avace jeho vítězství, bylo stanoveno, že tyto reformy nemají být zarmény jenom Rusku samotnému, ale všem šesti evropským mocnostem. Anglie sama postavila se tehdy proti Rusku a dříve sama uznávala, že dopustila se omylu, který nikdy neměl se stát. Ruské armády byly z Armenie odvolány a Abdul Hamid viděl, že zářlivost evropských mocností dovolovala mu, aby jednal, jak je mu líbí. Když o něco později Bismarck navrhl Anglii, aby arménskou otázku nechala padnout, ta to ochotně přistoupila na jeho návrh. To byl jiný omyl, neboť Anglie záhy uznala, že Němci jednají se to, aby na blízkém východě získala vliv.

Po předtírkou, že Arméní při první povstání, Abdul Hamid za hájil protislovování nejlepších synů arménské národy a rozsvětlal nenávist k Arménům mezi lidem. Při masakrech, odehrávajících se v letech 1895 a 1896, více jak 25.000 Arménů bylo pozražděno. Evropské mocnosti na ochranu Arménů nevykročily, neboť, Rusko, které okamžitě bylo evropským mocnostem, nechtělo zakročiti. Anglie sama byla slabá na zakročiti. Jiné masakry následovaly, zejména v Mušii v roce 1904 a ve Vanu v roce 1908.

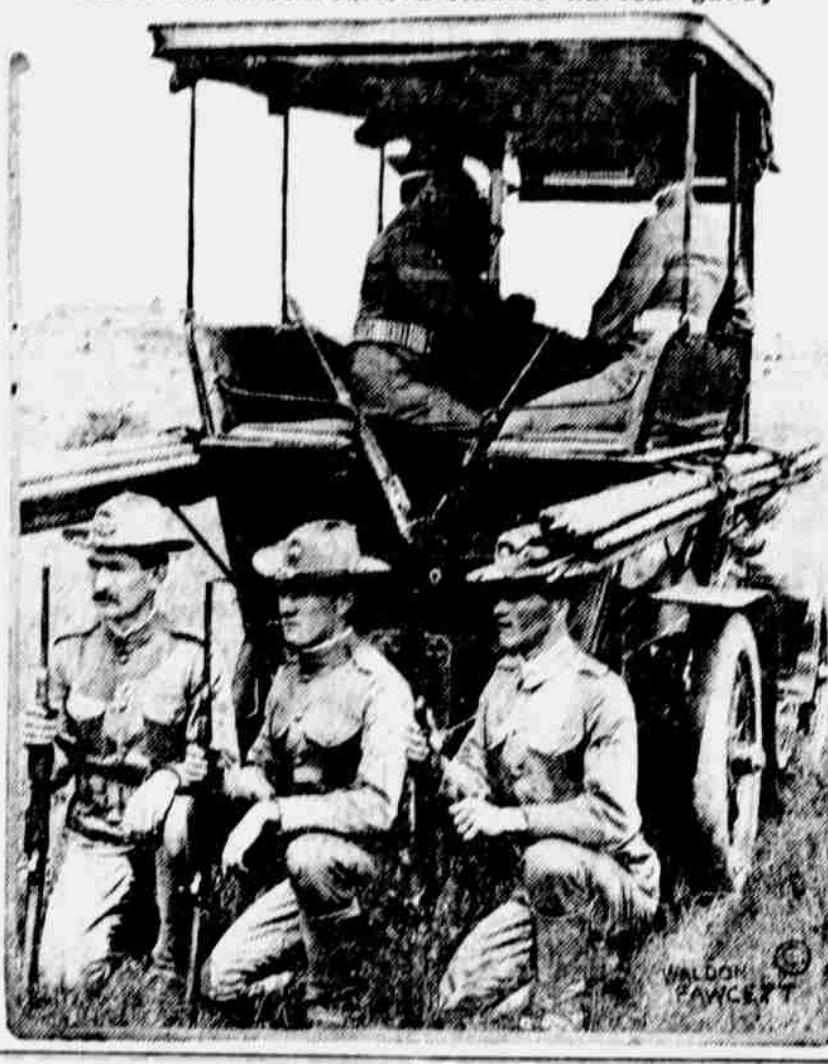
Arméní nesměli mít zbraní. Abdul Hamid dovolil, aby na Arménie vrhali se Kurdové, kočující kmen, který loupežemi dává přednost před prací. Kurdové jsou také mahomedáni a nenávidí Arménie jako křesťany. Poněvadž tu nebyla vláda, nekladla jim v tom překážek, Kurdové vraždili a loupli v armenských osadách po řadu let.

Arméní měli naději, že po příchodu mladoturků k vládě bude lepe, ale schledali, že jejich naděje byly marné. Mladoturci také byli toho názoru, že otázka arménská znamená nebezpečí pro říši tureckou a že nejlépe bylo by pro říši, kdyby otázka tato byla co nejdříve vyřešena. Neméně lítostně, by zabránili dalšímu masakru nešťastných Arménů.

Když pak zahájena byla nová válka a Turci viděli, že Rusko zakročiti nemůže, ježto je příliš na nešťastném boji s Rakusany a Němci, zahájili vyhlazování arménské národy způsobem, který v zučivosti předstihoval všechny předcházející. O tom, jak v Armenii se zacházelo, bylo již mnoho psáno. V celých tisících byli vražděni, a polovina anebo vyháňána do hor, aby zahynuli hladem. Vše dvě třetiny arménské národy byly vyhlazeny. A k vraždění Arménů docházeli dosud, neboť Turci musí se za úspěchy proti ruským zbraním.

Nemá divu, že Arménové vítají radostně příchod ruských armád. Rusové jsou jejich záchranou. Radu dobrovolnických pluků armenských byla utvořena a tyto nyní bojují s carskými armádami. Jsou to nejstatečnější pluky, které v carských armádách se nalezají. Mnozí z nich ztratili všechno a proto obětují rádi své životy, aby aspoň částečně se pomstili za hroznou utrpení, kterému byli vystaveni. Málo Arménů padne v bojích do tureckého zajetí. Arménie se nevzdávají. Vědí, co by je čekalo, kdyby dostali se do rukou Turků. Tisíce Arménů vykrvácelo v snaze za osvobození své vlasti od tureckého jha.

Bezdrátová automobilová stanice národní gardy

VÝZNAM RUSKÉ OFENSIVY.

Nejdůležitější událostí ve válce ruské ofensivy, která hned na vým počátku setkala se s pozorným náhledem úspěchem. Do chvíle, kdy byly tyto písmo, postup Rusů nebyl zastaven. Rusko již několikrát pokusilo se zahnáním spojení a záleží se, že vystoupí v této době poznovu. V první řadě říší, kdy bylo to Rusko, které učinilo o bitvu na Marne, kde Francouzi zvítězili, možnosti.

Bylo to opětné Rusko, které svým postupem do Hadie a Karad způsobilo takový zmatek v centrálních zemích, že velké množství německého vojska bylo odvoláno ze západní fronty na frontu východní práce v době, kdy spojení potřebovali nutně času, aby mohli znovu nahraditi střelivo a doplniti rezervy. Rusko sice bylo poraženo, ale k této porážce po celou dobu Rakusane a Němci všude svoje vojsko od úmoru až do října. Mezi touto dobou na uplně frontě nedošlo k žádnému útoku Němců.

Nyní, kdy Italie nalezala se v těžkých, Rusko zahájilo opětné pokusy, který nebyl očekáván, neboť umovalo přesvědčení, že ruská armáda k ofensivě dosud není připravena. Ale Rusko bylo připraveno k ofensivě na jižní polovině východní fronty. Bylo pro ni připraveno po dešti dobu a čekalo je, že na příznivě počasí, aby ji mohlo zahájit. Zahájení ofensivy může být zárovně důkazem, že spojení pracují nyní do společných úhlů a že neodvysle vedení utvořeno bez ohledu na jiné již přestalo.

Rusko zahájilo ofensivu na stejné linii, kde nyní bojuje v územi. Na počátku německý byl postup, ale ofensiva přece jenom nemohla být považována za závažnou. Tentoni prohlašovali, že u druhé sešla a že ruský nezdar je důkazem zmeškané důležitosti Ruska jako válečného činitele. Rakusane uznávají, že opozdění jejich na ruské frontě je značné a že nechtějí udržovati jižní lo-

uce ruské linie jenom nejnemenším počtem mužů.

Mezitím pak provedli soustředění svých vojsk proti italským liniím v Tridentu. První pozoruhodné úspěchy rakouských vojsk v Tridentu byly svědectvím, že Rakusko soustředilo v těchto místech mnohem větší množství svého vojska, než se mělo za to. Rakusko nemohlo odjíti od této důležitého vojska zvláště, když tato dodatečně vojsko vzlít, než z východní fronty. Rakusko nemohlo dostatek mužů, aby udrželo frontu proti Rusům dostatečnou silou a současně provedlo ofensivu proti Italii. Odrazení ruských útoků v březnu svědčí o nepatřivosti. Počítalo na nedostatečnou připravenost Rusů a mělo za to, že Rusové veškerou pozornost v přítomné době věnují své kampani v Malé Asii.

Není o tom pochybnosti, že Rusko v této ofensivě má na mysli nejenom uleviti tlaku na Verdun a italskou frontu, ale i docílení vlastních vojenských výhod. Jak patrné z vývoje ruské ofensivy, Rusové pokusí se o získání Kovelu a Lvova, obou to důležitých železničních uzlů, které v dalších jejích operacích mohou hráti pozoruhodnou úlohu.

Kovel, kde v přítomné době odehrávají se nejnepříhodnější boj, je hlavním železničním střediskem Pripetského distriktu. Od západu a severozápadu sbíhají se sem železnice z Brestu Litovského a Varsavy, vedoucí přes Lublin a Chebu, a kratší železnice od rakouských hranic. Z Kovelu směrem východním vedou dvě železnice, z nichž jedna vede severně od Čartoryjska dále k Čárnému a druhá skrz Volynský trojúhelník, Lvov je také velkým železničním střediskem, největším ve východní Italii. Z tohoto města rozbíhá se velké množství železnic na různé strany. Jedna z nich vede také do Dubna na Volynsku.

Tyto železnice, soustřeďující se v Kovelu a Lvovu, jsou životními tepnami rakouské armády severně od Haliče. Jestliže Kovel padne, bude tu proud pudy 100 mil dlouhý bez železnic. Toto uzemí

má velmi špatné cesty a zvláště v době přítomné je ohroženo močalem, které je téměř neproniknuto cestou zvláště. Z toho důvodu bylo by nutno upravit znova rakouskou linii a bylo by nutno nastoupiti ústup. To by ale vystavilo pravé křídlo německé armády bočnímu útoku a aby tomu bylo zabráněno, i Němci byli nuceni ustoupiti. To je přičina, proč Rakusane a Němci kládou tak vytrvalý odpor u Kovelu.

Není o tom pochybnosti, že Rusové masírují všechny svoje síly, aby důležité toto místo získali a pak události mohou se vyvíjeti rychle. Vojenská odborníci soudí, že Rakusane a Němci soustředili na obranu obou železničních středisk, Kovelu a Lvova, všechny svoje volné vojenské oddíly a že zde postaví se na odpor nejvyššívalcejší. Ztratili-li tato místa, pak hlavní pozornost věnována bude manévru vůči do údelem útvarů nových výhodných posí, které nabývaly by se značné dále za přítomnou ruskou linií.

Rusové na své ofensivě dorážejí tejně prudce na obou křídlech jako ve středu. Rakusanem z toho důvodu není možno sedláti svoji křídla a poslati pomocné oddíly, ježto by tím poskytl Rusům příležitost, aby jejich linii proražili.

V době, kdy tyto řádky píšeme, zuří prudké boje v okolí Kovelu. Němci vrhli sem všechny své oddíly, jež mohli poslati jinde a stávají se tu na vytrvalý odpor. Zoufalý zápas jejich za účelem udržení tohoto důležitého železničního uzlu v moci německé nejlépe svědčí o tom, že rozpoznali nebezpečí, které hrozí jejich liniím.

Ruský nápor v přítomné době potáhá se do značné míry omezen, který provedli Tentoni proti ruským liniím před rokem. Tehdy ale zastihli Tentoni Rusy bez záložní střeliva a z toho důvodu bez se těžko udržeti a ruských silách. Tentoni jsou dokonale zásobeni střelivem a tím pozoruhodnější jsou ruské úspěchy, jejich až do posud bylo docíleno.

Centrální mocnosti ocitly se na sledkem této ruské ofensivy v nebezpečném postavení. Není jim možno odvolati z Francie a z Tyrolska dostatek vojska, aby zabránili Rusům v dalším postupu. Sešli-li svoje linie na východě a v Tyrolsku, vystaví se v těchto ohrožení válečného písma nebezpečí. Také v Balkánu není možno v době přítomné vojska odvolati, neboť spojení v Soluni jsou připraveni již k zahájení útoku.

Spojenci mají za to, že centrální mocnosti následkem nedostatku mužstva budou nuceny zkrátiťi své linie. Je-li předpoklad spojeneců správný, ukáže se nyní na východní frontě.

NEJVĚTŠÍ TRH SVĚTA NA HOUBY.

Tarpon Springs na západním pobřeží Floridy považován je za největší trh na mysl houby na západní polokouli. Pres to skanerny s potápěckými podniky vyžádá z tohoto malého říčního přístavu do houbových polí záhy. Místní kolonie 2.000 Reko zaměstnána je vyhledávání v tomto povodí Rekové při svých operacích pomáhají si tak jako se staré vlasti, ba užívají stejné malýchých hadů, postřevů

barv, jako v moři Egejském a Středozemním.

Společně se ve svých gumových potápěčských oblecích do hloubky 100 stop, odřezávají houby a přinášejí je na povrch vod v sítech. Pravidelně těchto potápěčů není bez nebezpečí. Často se stává, že potápěč zaplete se v zásohu vzduchu je odřezána anebo zůstane pod vodou příliš dlouho a nebezpečně v důsledku toho mementi. Někdy stává se, že i zrakok napadne takového potápěče při práci. V takovém případě potápěč pravidelně uvolí poněkud rukáv a nechá unikati vzduchové bubliny, které pravidelně zrakoka zepřáší.

Tato nebezpečí potápěčů netýká se ale Američanů, kteří nejsou ochotni za potápěčské mzdy přijímati na sebe tak velké risko. Dříve než Rekové ušli se této industrie, houby byly vytahovány z moře jenom černochy, kteří vyžádali ve svých lodích do mělkých vod a odřezávali houby pomocí dlouhých tyčí. Byla to primitivní a neúčinná metoda a v důsledku toho houbový obchod Floridy dříve nebyl váhiv.

Rekové ale viděli tu pro sebe dobrou příležitost a přistěhovali se nejdříve do jiného města na Floridu, kde investovali 86.000 do skanerny a počali potápěti se pro houby s velkým úspěchem. Obvlastetvím tohoto města ale svolalo valné shromáždění, na kterém bylo rozhodnuto netpřítí dle řecké přistěhovaletve ve městě. Rekové byli z města vypuzeni a jejich loď spálena.

Rekové po té odebrali se do Tarpon Springs, kde dostalo se jim zcela jiného uvítání. Obvlastetvím tohoto města uznávalo, že Rekové mohou vyvinouti houbovou industrii ku prospěchu města. Z toho důvodu zakoupili lodě a vypravili pro tyto Reky a poslati je na moře.

Řecká kolonie i houbový průmysl vzrůstali. Rekové vlastní nyní svoje lodě a téměř polovina obchodu s houbami nalezá se v rukou Reko. Rekové také vlastní všechny prodejny zmrazliv, holivny a kuličkové síně v jmenovaném městě. Pres to, že Rekové vydrží ve vlastní své čtvrti, kde přidržují se svých národních zvyklostí, žijí s Američany v přátelském poměru. Je tu několik velkých obchodů s houbami, které řízeny jsou Reky a Američany v partnerství.

Rekové mají rádi mnohé americké metody, ale přidržují se také řeckých věcí, které považují za lepší než americké. A takových je mnoho. V Tarpon Springs nalezá se mnoho obchodů, v nichž prodávají se jenom lahůdky, které lahodí řecké chuti. A tyto obchody prosperují, ježto řecká kolonie vydělavá dostatek peněz a je schopna utržeti. Je tu množství řeckých kaváren, kam rádi potápěči zacházejí, aby tu vypili koflík kávy, vykouřili si nějakou cigaretu a poslovovali si se známými.

Poněvadž při pobřeží je stále menší počet hub, lovci jejich jsou nuceni zájžděti stále dále od pobřeží do hlubších vod, aby získali dobrou korist. Pravidelně lodě s potápěči zádrží se na moři po několik týdnů a vrací se společně v jistých dobách měsíce, kdy velké trhlou houby se setkají. Na podzimě v Americe a v Velikonočních jsou komany trhy nejdůležitější a v té době Tarpon Springs stane se největším místem na cele Floridu.

Rečí potápěči jsou odvažní a jejich nebezpečné povolání nemá zcela zanedbatelnou cenu. Vydělávají značné peníze a nikterak nevěří v jejich ukládání. Když přibudou z cest své do města, byva jim vypláceno pravidelně několik set a takové potápěče pak vyhleduje plynná rukama až do doby, kdy opětně se ubíra na novou výpravu. Recký potápěč je důbrým patronem vináren, kaváren a divadel s pohlednými obrázky, jejich v tomto městě nalezá se značné množství. Ohlékají se v nejlepší obleky, dle jejich vkusu, jaké peníze mohou zakoupiti.

Z Tarpon Springs dopravují se houby hlavně do New Yorku, Chicaga a Cincinnati, kde jsou bilyny, čerstvé a připravovány pro obchod v malém.

Vojsko připraveno k vstupu do vlaku.